

ה"ת 39000/08/22 - אכ"ל חוף להב 433 משרדי ממשלה נגד פלאח עדוי ואח', נפתלי נשר - כנאמן בהליך פש"ר של 1

בית משפט השלום בחיפה

ה"ת 39000-08-22 אכ"ל חוף להב 433 נ' עדוי ואח'

מספר פל"א 484369/2021

לפני כבוד השופט אחסאן חלבי
המבקשת
אכ"ל חוף להב 433 משרדי ממשלה

נגד
המשיבים
פלאח עדוי ואח'
נפתלי נשר - כנאמן בהליך פש"ר של 1

נוכחים:

ב"כ המבקשת: רפ"ק רועי אברבנאל ועו"ד אורי קרויטנר

ב"כ המשיבים 1: עו"ד גיא הרינג

המשיב 2: עו"ד נפתלי נשר

החלטה

רקע

ביום 21.2.2022 נחתם, במעמד צד אחד, צו לאיסור דיספוזיציה או העברה בקשר לזכויות במקרקעין (להלן: "הצו") שהחלק העיקרי שלהם שייך למר פלאח עדוי. הצו נחתם לבקשת משטרת ישראל לאור חשד לביצוע עבירות הלבנת הון ומיסוי (צ"א 46149-02-22). ביום 21.6.2022 הוגשה בתיק זה בקשה לביטול הצו מטעם עו"ד נפתלי נשר בתפקידו כנאמן על נכסי מר פלאח עדוי בהליכי פשיטת רגל. לאחר שהתקבלו התייחסויות שונות בכתב, התקיים בפניי דיון בבקשה ביום 29.8.2022.

במקביל, הוגשה ביום 17.8.2022, בתיק הנוכחי, בקשה על ידי משטרת ישראל להארכת תוקף הצו לשישה חודשים

נוספים (צ"א 39000-08-22). לאור קיומה של בקשה זו, קבעתי כי יהיה זה נכון שהסוגיה תיבחן במסגרת התיק הנוכחי בו מתבקשת הארכת הצו שעמד לפני סיום תוקפו, תוך שניתנה לכל צד האפשרות להפנות לטיעוני העקרוניים בדיון הקודם שהתקיים בפניי. לאור זאת, הוריתי כי הבקשה בתיק הנוכחי תנותב אלי.

ביום 8.9.2022 התקיים דיון בתיק הנוכחי, ובו נשמעו עמדות הצדדים במסגרת הבקשה להארכת תוקפו של הצו. על כן, **המבקשת** היא משטרת ישראל אח"ם להב 433 אכ"ל גזרת חוף; **המשיבים** מס' 1 הם מר פלאח עדוי (להלן יקרא: "**המשיב מס' 1**") והגברת מנאל הייב; **והמשיב מס' 2** הוא עו"ד נפתלי נשר בתפקידו כנאמן על נכסיו של המשיב 1 בהליכי פשיטת רגל.

תוקפו של הצו הוארך, עד למתן החלטה.

תמצית טיעוני הצדדים

עמדות הצדדים תוצגנה כאן בקיצור רב, ותכלולנה את הטיעונים העיקריים, שעה שבמסגרת הטענות בכתב ושני הדיונים שהתקיימו הועלו שלל רב של טיעונים שאין זה המקום לפרטם במלואם. אך ברור הוא שגם טיעונים אלו נשקלו במסגרת קבלת ההחלטה.

עמדת המבקשת

לעמדת המבקשת, מדובר בחקירת פרשייה בגין עבירות הלבנת הון, מרמה בנסיבות מחמירות, עבירות מס ומע"מ בהיקפים של כמיליארד ש"ח. במסגרת החקירה בוצעו פעולות רבות ונתפסו מוצגים לתכלית חילוט עתידי. נטען כי מתקיימת הצדקה להמשך החזקת התפוסים (שפורטו בטבלה שצורפה לבקשה) נוכח העובדה שהחקירה עודנה מתנהלת.

לגבי בקשתו של המשיב מס' 2 ביקשה המבקשת לטעון כי קיימת עדיפות לחילוט לטובת המדינה, וכי הסגת החילוט היא החריג לכלל. אולם לצד הטיעון העקרוני, נמסר על ידי המבקשת כי המשיב מס' 2 לא מסר לה, חרף בקשתה, מה גובה החוב המקורי של המשיב מס' 1 ומדוע לא מומשו נכסים מאז מתן צו הכינוס. בנוסף, צוין כי ישנן חמש חלקות מקרקעין שלא נתפסו במסגרת ההליך הפלילי ונראה כי ניתן לממשם בהליך פשיטת הרגל.

במסגרת התיק הנוכחי, ביקשה המבקשת להורות על הארכת הצו לתקופה בת 180 ימים, בשים לב לחשדות ולהתקדמות החקירה, הן בכל הנוגע לתפוסים לצורך חילוט עתידי והן בכל הנוגע לתפוסים לצרכים ראייתיים. בדיון הוצג לעיוני חומר חקירה ודוח סודי (במ/1).

יצוין כי בהחלטתי הקודמת נתבקשה התייצבות פרקליט מטעם הפרקליטות שמלווה את החקירה בפרשיה, לאור הסוגיות המשפטיות העולות, ודבריו נשמעו בדיון. לגוף הסוגיה שנוגעת לטענת הנאמן נמסר מפי הפרקליט שהופיע לדיון כי אין זכות קניינית לנאמן וכי הקניית הזכות לנאמן בנכסי המשיב מס' 1 אינה זכות קניינית, ולכן כל זכות של הנאמן אינה גוברת על חילוט.

עמדת המשיבים מס' 1

לעמדת המשיבים מס' 1, שהוצגה בדיון הקודם, ועל אף העובדה שהחקירה צפויה להמשך זמן רב, אין התנגדות להארכת תוקף התפיסה ביחס לכלל המוצגים שנתפסו, וזאת בכדי לאפשר למבקשת להמשיך לחקור ולהגיע לחקר האמת. נטען כי צמצום במסת הנכסים התפוסים תשלול מהמשיב מס' 1 את האפשרות, אם וכאשר יוגש כתב אישום, להגיע להסכמות שתכלולנה חילוט משמעותי כאחד מרכיבי הענישה.

לגבי בקשתו של המשיב מס' 2, נטען כי יש לדחות את הפרשנות המוצעת על ידו, מפני שהמשיב מס' 1 נותר גם לאחר ההכרזה עליו כפושט רגל בעל הזכות הקניינית בנכסים, אולם צו הכינוס מונע ממנו כל אפשרות לעשות דיספוזיציה בנכסים אלו. בנוסף, נטען כי על פי הפסיקה המנחה המקרים בהם נסוג החילוט מפני טענות הטוענים לזכות הם מקרים חריגים בלבד, ואין כלל מקום להסיג את צו החילוט מכוח הטענות של המשיב מס' 2.

במסגרת העמדה הכתובה בתיק הנוכחי, עתרו המשיבים מס' 1 להורות למבקשת לערוך אומדן שווי ביחס לעבירות המיוחסות למשיבים וכן להורות ליחידת החילוט לערוך שמאות לכל נכסי המקרקעין, ועד אז להשהות את הטיפול בבקשה. לחלופין, הביעו המשיבים הסכמה להארכת הצו לגבי המקרקעין אך לשחרור נכסים אחרים שנתפסו. בפתח הדיון בתיק הנוכחי, מסר בא-כוח המשיבים כי הוא מסיר את התנגדותו ומסכים להארכת הצו (בכפוף לכך שבנושאים מסוימים תוגש בקשה נפרדת מטעמו).

עמדת המשיב מס' 2

המשיב מס' 2 טען כי ביום 18.10.2010 ניתן צו כינוס נכסים לנכסיו של המשיב 1, על ידי בית המשפט המחוזי בנצרת,

והמבקש מונה לשמש כמנהל מיוחד לנכסים אלו. ביום 28.11.2011, ולבקשתו כמנהל מיוחד, וכן בהסכמת כונס הנכסים הרשמי ואף בא-כוחו של המשיב 12, הוכרז החשוד כפושט רגל והמבקש מונה כנאמן על נכסיו.

נטען כי משמונה המשיב 2 לנאמן על נכסיו של החשוד, החייב בהליך פשיטת רגל, מוקנים נכסיו הניתנים לחלוקה לנאמן. זאת, מכוח האמור בסעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980. בהסתמך על פסיקה של בית המשפט העליון וכן על הספרות, נטען כי מרגע שחייב הוכרז כפושט רגל, עוברים כל נכסיו, מבחינה קניינית, לידי הנאמן והוא הופך להיות מי שרשאי לעשות בהם עסקאות, לרבות מכירתם, השכרתם, או כל פעולה אחרת, בכפוף לאישור בית המשפט של פשיטת הרגל.

עוד צוין כי ניתנו צווי מניעה על ידי בית המשפט המחוזי האוסרים על ביצוע דיספוזיציה בזכויותיו של המשיב מס' 1 במקרקעין שונים (18 חלקות מתוך 27 החלקות שבצו וחלקות נוספות, א.ח.), במסגרת הליך פשיטת הרגל, וזאת בשנת 2014 ובשנת 2020.

המשיב מס' 2 טען כי מרגע שנכסי המשיב מס' 1 הוקנו לו כנאמן, רק הוא יכול לתבוע או להיתבע בכל עניין הנוגע לאותם נכסים, ועל כן, ולשיטתו, המבקשת ביקשה "לתפוס" נכסים שהוקנו לו כנאמן לפני למעלה מעשור, וזאת מבלי שאף טרחה לצרפו כצד לבקשה. צוין כי במסגרת הליך פשיטת הרגל בבית המשפט המחוזי (פש"ר 44027-05-10), ניתנה החלטה בבקשה של המשיב מס' 2 לאישור שלושה הסכמים למכירת חלקות מקרקעין של המשיב מס' 1 (שתיים מהן מופיעות בצו, א.ח.) ביום 12.6.2022. בהחלטה של בית המשפט המחוזי נקבע, בין היתר, ולאחר שנודע דבר תפיסת המקרקעין בצו, כי על המשיב מס' 2 לנקוט בהליך המתאים בפני בית המשפט הפלילי, אשר יקבע אם המשיב מס' 2 הוא בגדר "טוען לזכות ברכוש" ואם מתקיימים נימוקים מיוחדים לביטול הצו, וכי במצב הקיים לא ניתן לאשר את בקשתו לאישור הסכמי המכר.

לאור כל אלו, יזם המשיב 2 את ההליך שהתקיים בפניי קודם לכן, והצטרף לבקשה הנוכחית תוך שביקש להימנע מהארכת הצו, בין אם תוך הקביעה כי למשיב מס' 1 אין זכויות במקרקעין שניתן לגביהם הצו, משאלו הוקנו לו בהליך פשיטת הרגל, ובין אם כתהליך של איזון שמתבסס על שיקול דעת שמתחשב, בין היתר, באינטרסים של צדדים שלישיים.

כאן המקום לציין כי במסגרת ההליך הקודם ביקש המשיב 2 אף להורות על הוצאת עמדתו של המשיב מס' 1, משאין לו זכות עמידה, והציג את עמדתו בנוגע לכך שנכסי החייב הוקנו לו קניינית, בשנית, תוך שאף טען כי יתכן שהמצב המשפטי איננו ברור.

דבר נוסף שנכון לציין הוא שהמשיב מס' 2 לא ביקש לבטל את הצו שחל על חלקת המקרקעין הידועה כגוש 201031,

חלקה 109 מפני שזו נרכשה על ידי המשיב מס' 1 בשנת 2022 בזמן שהיה נתון בהליכי פשיטת רגל, אם זו נרכשה בכספים הנגועים במעשה עבירה.

השאלה המרכזית בקליפת האגוז

לצד השאלה הכללית שנוגעת להארכת הצו, השאלה המרכזית שעולה במקרה זה היא שאלת מעמדו של הנאמן על נכסיו של המשיב מס' 1 בהליכי פשיטת רגל, שטען במסגרת בקשה זו וגם במסגרת בקשתו הקודמת, כי נכסי המשיב מס' 1 הוקנו לו מכוח תפקידו כנאמן על נכסים אלו, ועל כן יש לבטל את הצו שניתן על ידי בית המשפט לבקשת המבקשת, ומשעולה בקשה להארכתו, יש לדחות גם בקשה זו.

המסגרת הנורמטיבית

סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: "הפקודה" או "פקודת סדר הדין הפלילי") קובע את המסגרת הנורמטיבית לבקשת המבקשת, כלהלן:

"אם תוך שישה חודשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי **בית משפט שלום**, על פי **בקשת שוטר** מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שיקבע" (ההדגשה הוספה).

סעיף 34 לפקודה קובע את המסגרת הנורמטיבית לבקשת המשיב 2, לפחות לכאורה, להימנע מהארכת הצו, ועוד קודם לכן - להורות על ביטולו, כלהלן:

"על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסוים (להלן-שוטר מוסמך), או על פי **בקשת אדם התובע זכות בחפץ**, רשאי **בית משפט שלום** לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו" (ההדגשה הוספה).

עוד בטרם אדון במלאכת האיזון הנדרשת מבית המשפט בבקשה להארכת תוקפו של הצו וכן במלאכת האיזון הנדרשת בבקשת אדם התובע זכות בחפץ, **ולאור טענות שעלו בפניי במהלך הדיונים**, אעמוד בקצרה על הוראות חוק נוספות שנדמה כי **אינן** מהוות אכסניה נכונה לדיון במקרה אשר בפניי.

אם נשאר בגדרי פקודת סדר הדין הפלילי, הרי שהיא גם קובעת, בסעיף 39(א), את סמכותו של בית המשפט להורות, לצד כל עונש, על חילוט כל חפץ שנתפס או שהגיע לידי המשטרה "אם האדם **שהורשע** במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ" (ההדגשה הוספה). סעיף 39(ב) מוסיף וקובע כי "ניתן חפץ כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה... לא יחולט אלא אם החפץ ניתן מאת בעליו, או כאמצעי לביצוע, או בעד ביצוע עבירה אחרת הקשורה בעבירה שבה **הורשע** הנידון, או כאמצעי לביצוע העבירה האחרת..." (ההדגשה הוספה).

אמנם, סעיף 40 לפקודה קובע כי: "היה אדם שאיננו שותף לעבירה טוען לבעלות על החפץ שחולט או לזכות בו, רשאי הוא... לבקש מאת בית המשפט שציווה על החילוט לבטל את הצו, ורשאי בית המשפט לעשות כן ולצוות על מסירת החפץ למבקש, לבעלותו או לשם מימוש זכותו בלבד..." , אולם מדובר בסמכות שקמה לאחר **הרשעה**.

על כן, סעיפים אלו, באופן מובן מאליו, אינם יכולים להיות המסגרת הנורמטיבית של הדיון אשר בפנינו שעה שאין מדובר במי שהורשע וקיימת בקשה סופית לחילוט נכסיו. מדובר בצו תפיסה זמני בשים לב לכך שאף טרם הוגש כתב אישום, או כלשון הפקודה, טרם הוגש משפט.

פרק ו' לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), ואשר עומד בבסיס החקירה והוצאת הצו, קובע את סמכויות החילוט הן בהליך פלילי והן בהליך אזרחי. סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון קובע כי אם **הורשע** אדם לפי סעיפים שבחוק, יצווה בית המשפט, למעט אם סבר לא לעשות כן מטעמים מיוחדים, כי נוסף על העונש יחולט רכוש מתוך רכוש הנידון בשווי של רכוש שהוא רכוש שנעברה בו עבירה, רכוש ששימש לביצוע העבירה, רכוש שאיפשר ביצוע עבירה, או רכוש שהושג כשכר או כתוצאה מביצוע העבירה. אמנם סעיף 21 (ד) לחוק איסור הלבנת הון קובע כי: "לא יצווה בית המשפט על חילוט רכוש כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון, לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו **ולמי שטוען לזכות ברכוש**, אם הם ידועים, הזדמנות להשמיע את טענותיהם" (ההדגשה הוספה), אולם גם כאן מדובר בסמכות שקמה לאחר **הרשעה** וסמכות זו אינה רלוונטית לדיון שבפנינו.

נוסף על האמור, חוק איסור הלבנת הון קולט לתוכו דינים הקשורים לחילוט מפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: "פקודת הסמים המסוכנים") מכוח סעיף 23 שקובע כלהלן:

"על חילוט רכוש ועל רכוש שחולט לפי חוק זה, וכן על קנסות שהוטלו על פיו יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 36 עד 36 לפקודת הסמים המסוכנים; לענין סעיף זה, 'קנסות' - לרבות עיצום כספי שהוטל לפי חוק זה".

דיון במסגרת הנורמטיבית מחייב, אפוא, בחינת סעיפים אלו בפקודת הסמים המסוכנים. סעיפים 36א ו 36ב לפקודת הסמים המסוכנים קובעים את סמכות החילוט, הן בהליך פלילי והן בהליך אזרחי, בהוראות דומות להוראות בחוק איסור הלבנת הון, בפתח פרק ו'. הסעיפים המוחלים מפקודת הסמים המסוכנים לתוך חוק איסור הלבנת הון, בשינויים המחויבים, הם כאמור סעיפים 36ג עד 36י.

סעיפים 36ג, 36ד, 36ה, 36ז ו- 36ח לפקודת הסמים המסוכנים עוסקים בסמכות החילוט "הסופית" של בית המשפט, ולכן, ושעה שעסקינן בהליך הפלילי, הסמכות קמה רק לאחר הרשעה. משכך, גם סעיפים אלו אינם יכולים להוות אכסניה לדיון שבפנינו.

בפניי עלתה הטענה לגבי תחולתו של סעיף 36ג לפקודת הסמים המסוכנים, ככזה שמסדיר את זכותו של "הטוען לזכות ברכוש", בשל כך שהוא קובע בסעיף קטן (א) שיכול היה להיות רלוונטי לענייננו, כי: "בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 36א או 36ב, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה". אולם ולהבנתי, גם סעיף זה מפנה להוראות שמתייחסות לחילוט "סופי" ולא לסעד של מתן צו חילוט זמני. מאותו הטעם, אין תחולה לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט רכוש), התש"ן-1990.

ואכן, בפסיקה נקבע כי "... החריגים לסמכות החילוט נקבעו בחוק, המורה על שני מסלולים בהם מוסמך בית המשפט למנוע חילוט לטובת 'טוען לזכות ברכוש'. המסלול הראשון מבוסס על סעיף 36ג(א) לפקודת הסמים, אשר טוען העומד בתנאיו זכאי לנתח מן החילוט ("המסלול הקנייני"). המסלול השני מבוסס על הוראת סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון, המקנה לבית המשפט שיקול דעת להסיג את החילוט לטובת הטוען בזכות בהתקיים 'נימוקים מיוחדים'. " (ע"א 8487/09 **ניצני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (27.10.2013)), **אולם**, וכפי שצוין מספר פעמים, מדובר **בחריגים לסמכות החילוט הסופית**, שבהליך הפלילי היא תוצר של הרשעה, ולא בסמכות לגבי צו חילוט זמני או החזקת תפוסים זמנית, כמו שבמקרה דנן.

הסעיף הרלוונטי יותר לדיון שלנו, בהיותו עוסק בסמכות **זמנית** של תפיסה או בחילוט **זמני**, הוא סעיף 36ו לפקודת הסמים המסוכנים, שכותרתו סעדים לחילוט רכוש. וכאן חשוב לשים את הדגש. סעיף זה קובע למעשה שני אפיקים למתן צו חילוט זמני: אפיק **אחד** בסעיף קטן (א) הוא כאשר "**הוגש כתב אישום** או הוגשה בקשה לחילוט אזרחי" שאז "רשאי בית המשפט, על פי בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז המפרטת את הרכוש שאת חילוטו מבקשים, לתת צו זמני

בדבר - מתן ערבויות מטעם הנאשם, או אדם אחר המחזיק ברכוש, צוי מניעה, צוי עיקול או הוראות בדבר צעדים אחרים שיבטיחו את האפשרות של מימוש החילוט, לרבות הוראות לאפטרופוס הכללי או לאדם אחר בדבר ניהול זמני של הרכוש..." (ההדגשה הוספה). אפיק **שני** בסעיף קטן (ב) הוא כאשר טרם הוגש כתב אישום שאז "בית משפט מחוזי רשאי לתת צו זמני כאמור בסעיף קטן (א), **בטרם הוגש כתב אישום** או בטרם הוגשה בקשה לחילוט אזרחי, על-פי בקשה חתומה בידי פרקליט מחוז הנתמכת בתצהיר כי יש יסוד סביר להניח שהרכוש שלגביו מבקשים את הצו עלול להיעלם או שעלולים לעשות בו פעולות שימנעו את מימוש החילוט; **תקפו של צו זמני לפי סעיף קטן זה יפקע אם לא הוגש כתב אישום תוך תשעים ימים מיום שניתן**" (ההדגשה הוספה).

להוראת סעיף 136 לפקודת הסמים המסוכנים אין תחולה על המקרה שבפנינו **מפני שטרם הוגש כתב אישום, וכלל לא נעשה שימוש בסמכותו של בית משפט מחוזי למתן צו זמני טרם הגשת כתב אישום**, אלא שהדין התקיים בפני בית משפט שלום.

ואכן, בית המשפט העליון קבע כי בהמשך לסמכות החילוט שקבועה בסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, החוק מתווה שני מסלולים "לשמירת רכוש לשם חילוטו העתידי, אף טרם הגשת כתב אישום". האחד, הוא זה שקבוע בסעיף 136(ב) לפקודת הסמים המסוכנים, אליו הפניתי לעיל, ואשר מקים את סמכות בית המשפט המחוזי ליתן צו זמני טרם הגשת כתב אישום, והשני, הוא זה שקבוע בפקודת סדר הדין הפלילי, שאליו הפניתי גם כן, ואשר קובע את סמכות בית משפט השלום ליתן הוראות לגבי תפוסים (לגבי התחולה המקבילה של המסלולים ראו את: בש"פ 3190/14 **שמעון נ' משטרת ישראל** [פורסם בנבו] (25.06.2014); רע"פ 6002/16 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (27.10.2016); בש"פ 1359/17 **מדינת ישראל נ' ברוך** [פורסם בנבו] (15.03.2017)).

הבחירה בין המסלולים אינה בחירה שרירותית מפני שעל המדינה לבחור במסלול שפגיעתו בזכויות פחותה (דנ"פ 3384/09 **אברם נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (26.07.2009)). באשר לבחירה במסלול פקודת סדר הדין הפלילי כמו במקרה דנן, הרי שמדובר בבחירה סבירה שאף היא נסמכת על פסיקתו של בית המשפט העליון, שקובעת כי:

"... סעיף 136(ב) לפקודת הסמים מאפשר צו חילוט ל- 90 ימים בלבד עד להגשת כתב אישום, מבלי שמופיע בפקודה מנגנון להארכה. מצב זה יוצר קושי יישומי ומהותי מובהק. ככל, חקירת הלבנת הון מסתעפת ומורכבת. כך נגזר מאופי העבירה. מכאן טענת המדינה לפיה תקופה של 90 יום קצרה מדי לצורך הגשת כתב אישום - יש בה ממש. אכן, דומה כי הכפפת המדינה לפעול אך במגבלת זמנים זו, תחת מסלול פקודת הסמים, עשויה להציבה דה-פקטו בפני שוקת שבורה במאבקה בהלבנת ההון.

בהינתן האמור, נראה כי הלכה למעשה, אין עניין לנו במקרה בו על המדינה לבחור במסלול שפגיעתו פחותה מבין שני מסלולים הפתוחים בפניה. למעשה ניתן לומר כי בעוד במסלול האחד פתוח וישים, המסלול האחר עקר, אינו ישים ועלו להביא להותרת בלעו של גזלן בפיו" (עניין **ברוך** הנ"ל).

צריך לומר, כי סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים, שהושאל לחוק איסור הלבנת הון כאמור, ואשר קובע את המסגרת החוקית למתן צווי חילוט **זמניים**, אינו מקנה באופן מפורש זכות עמידה למי שטוען לזכות ברכוש, אולם בעניין זה נקבע זה מכבר כי:

"השאלה המשפטית הנוספת שהתעוררה, והיא התעוררה ביוזמתי, היא מה בכלל "מעמדו" של הטוען לזכות ברכוש שנתפס להשמיע טענותיו בשלב הדיון בצווים **זמניים**. נראה לי כי בעניין זה ישנו בחוק חסר אשר "מתוקן" באמצעות הפרקטיקה. הפקודה מקנה מעמד מפורש ל"טוען לזכות ברכוש" רק בשלב הדיון בשאלת החילוט (סעיף 36א(ב) לפקודה, ותקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לענין חילוט רכוש), תש"ן-1990). מכלל הן ניתן לכאורה ללמוד לאו לגבי השלב הקודם. סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 מאפשר ל"אדם התובע זכות בחפץ" שנתפס לפי סעיף 32 לפקודה זו לפנות לבית-משפט השלום בבקשה ל"מסירת התפוס". בענייננו הגישו [] הטוענים לזכות ברכוש התפוס בקשה ל"השבת התפוס" לבית-המשפט המחוזי, שהוא בית-המשפט המוסמך לדון בצו תפיסה זמני לפי הפקודה. בקשתם זו נדונה עם בקשת המדינה לצו זמני. המדינה לא חלקה לא בפני בית-המשפט המחוזי וגם לא בפני על זכותם של הטוענים לזכות ברכוש להשמיע טענותיהם כבר בשלב הדיון בצו הזמני. כך גם הפרקטיקה ... הפרקטיקה "מתקנת" את שהחסיר המחוקק ובכך מגנה היא על זכות הקניין של הטוען לזכות ברכוש ומונעת פגיעה לא מידתית בזכות זו. ראוי, לדעתי, לעגן בהוראות חוק מפורשות את מעמדו של הטוען לזכות ברכוש כבר בשלב הדיוני של מתן צו זמני בפני אותו בית משפט המוסמך לתת צו זמני - בית-המשפט המחוזי" (בש"פ 6159/01 **אבו עמר נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3), 817).

שעה שהמסגרת הנורמטיבית למקרה שבפנינו היא פקודת סדר הדין הפלילי, ומשטרם הוגש כתב אישום, אזי קיימת קביעה מפורשת בסעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי שקיימת זכות לאדם שתובע זכות בחפץ, וכלל אין חסר.

פסקי דין שונים עסקו במתח בין טענות נושים לבין סמכות החילוט אולם רובם ככולם דנו במתח האמור לא כשדובר בטענות מצדו של נאמן, ובעיקר כאשר **החילוט הסופי** עומד על הפרק, ובהתאם להוראות החוק וקביעות הפסיקה לגביהן, שאינן המסגרת המתאימה לדיון שבפנינו (ראו למשל את: ע"א 8679/06 **חביץ' נ' מדינת ישראל** [פורסם

בנבו] (30.12.2008); ע"א 8487/09 **ניצני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (27.10.2013)). מקרים אחרים דנו במתח הקיים כאשר **כבר הוגש כתב אישום**, והבקשה להמשך התפיסה נעשתה מכוח פקודת הסמים המסוכנים, ולא מכוח פקודת סדר הדין הפלילי (ראו למשל את: בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** [פורסם בנבו] (31.10.2007); ע"פ 1428/08 **חורש נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (25.03.2009); ומהעת האחרונה את: ע"א 6180/20 **וינברג ואח' נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (13.06.2021); ע"א 2966/17 **א.ר. אקורד בע"מ נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (29.08.2022)).

לסיכום חלק זה יצוין כי עניין לנו בצו למניעת דיספוזיציה במקרקעין שהוצא מכוח פקודת סדר הדין הפלילי, וכעת מתבקשת הארכתו על ידי המבקשת, כשמנגד טוען המשיב 2 נגד הארכה זו. ההליך כולו מתנהל בפני ערכאה זו במובן הזה שמדובר בצו זמני שמתבקש טרם הגשת כתב האישום.

במצב דברים זה, פקודת סדר הדין הפלילי היא **המסגרת הנורמטיבית** המתאימה והנכונה מכוח העובדה שהצו ניתן במסגרת פלילית, מכוח סעיפים 34 ו- 35 לפקודה, וכן מכוח ההפנייה המפורשת של חוק איסור הלבנת הון בסעיף 26(א), שקובע כלהלן:

"סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש [פקודת סדר הדין הפלילי], יחולו, בשינויים המחויבים, גם לענין רכוש שביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה".

על כן, יש לקבוע כי זוהי המסגרת שבה תיבחנה הבקשות שבפניי, הן זו של המבקשת להארכת תוקפו של הצו, והן זו של המשיב 2 להימנע מכך.

מלאכת האיזון

מלאכת האיזון הנדרשת מבית המשפט בדונו בבקשה להארכת התקופה להחזקת תפוסים, נקבעה בפסיקה של בית המשפט העליון לאורך השנים. בין היתר, נקבע כי:

"תפיסת חפצים והחזקתם בידי המשטרה וכן חילוטם על-ידי בית-משפט נבחנים לאור תכליתן של הוראות הדין הרלוונטי, לאור הזכויות המהותיות ולאור האינטרסים השונים המשמשים בזירה. כל זאת במסגרת העקרונות הכלליים של השיטה. בכל מקרה יש לערוך איזון ראוי בין ההגנה על הזכות הקניינית של הפרט לבין האינטרס הציבורי שבמניעת ביצוע עבירות בעזרת חפצים המאפשרים את

ביצועם" (בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פד"י נד(2), 464 (22.5.2000)).

וכן נקבע באותו עניין לגבי הארכת התקופה להחזקת חפצים שנתפסו:

"לא הרי תפיסת חפץ כהרי המשך ההחזקה בו. המשך החזקת החפץ בידי המשטרה, כך נקבע, יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים מעבר לפגיעה שנגרמה לו כתוצאה מעצם התפיסה. לפיכך, לא די שתפיסת הנכס נעשתה בעילה מבוררת אלא יש לבחון אם הפגיעה נעשתה לתכלית ראויה ואם המשך החזקת החפץ בידי המשטרה אינו פוגע בבעל הזכות בנכס במידה העולה על הנדרש".

הארכת התקופה המתאפשרת מכוח סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי אינה יכולה להיות לצמיתות, אלא לפרק זמן מסוים, והכל לתכלית ראויה ומטעמים ראויים.

הפסיקה קובעת כי בכל הנוגע להמשך החזקת תפוסים, ובמסגרת הוראת סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי, נדרשת בחינת בעלת שתי פנים:

"האם המשך החזקת התפוס בידי המשטרה משרת תכלית המשתלבת עם מקור סמכות לתפיסה; אם שאלה זו תיענה בחיוב, האם ניתן לשחרר את החפץ באופן ובתנאים ששיגו במשולב ובאורח מידתי ומאוזן את תכלית התפיסה, מחד, ואת מימוש זכות הקניין של הפרט מנגד" (בש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.3.2006)).

וכך, סוכמו הדברים באותו עניין:

"עקרונות הדין בדבר תפיסת חפצים בידי המשטרה מחייבים החלת אמות מידה חוקתיות ביישומם. פירוש הדבר, כי חייב להימצא מקור סמכות לעצם תפיסת חפץ בידי המשטרה. מקור כזה עשוי להישען על טעם מניעתי; על צפי בדבר חילוטו בתום המשפט; או על הצורך בו כראייה במשפט. קיומו של מקור סמכות לתפיסת החפץ מלכתחילה אינו מצדיק בהכרח את המשך החזקתו לאורך זמן, ויש לבחון האם מתקיימת עילה להמשך תפיסתו בחלוף זמן ואם כן, האם קימת "חלופת תפיסה" נאותה, העשויה להגשים בעת ובעונה אחת להגשים את תכלית התפיסה בלא פגיעה בלתי מידתית בבעל הקניין. מקום בו ניתן למצוא נוסחת איזון נאותה כאמור, ראוי להחילה, תוך שחרור התפוס אגב קביעת תנאים מידתיים הולמים להגשמת תכלית משולבת של הגנה על האינטרס הציבורי ושמירה על

זכויות הפרט" (שם).

לצורך בחינת מקור הסמכות לעצם התפיסה, ובשים לב למסגרת בה אנו מצויים, נכון להפנות לסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי שקובע כי:

"רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה".

לצד חמש החלופות הקבועות בסעיף זה, העשויות לשמש כמקור סמכות לתפיסת חפצים: יסוד סביר להניח שבאותם חפצים נעברה עבירה; שבאותם חפצים עומדים לעבור עבירה; שהחפצים עשויים לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה; שהחפצים ניתנו כשכר בעד ביצוע עבירה; או שהחפצים שימשו אמצעי לביצוע העבירה, נקבעה בפסיקה חלופה נוספת שרלוונטית לעבירות לפי חוק איסור הלבנת הון והיא החלופה של תפיסת רכוש בשווי גם במסגרת המסלול של פקודת סדר הדין הפלילי (עניין **ברוך הנ"ל**; ע"פ 3390/19 **אביטן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (21.11.2019)).

יש להדגיש כי עניין לנו בתפיסת חפצים טרם הוגש כתב אישום, למי שעומדת לו חזקת החפות, ולכן נדרשת זהירות ביחס להחזקת התפוסים. לאור זאת נקבע כי:

"... אם ניתן לנקוט אמצעים 'חלופיים' שדי בהם כדי להבטיח את אפשרות החילוט או השגת תכליתו בעתיד, תוך פגיעה פחותה בקניינו של בעל הרכוש, יש להעדיף על פני סעד זמני של תפיסת הרכוש והחזקתו עד תום ההליך המשפטי" (בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** [פורסם בנבו] (31.10.2007)).

מנגד, וכאמור, פקודת סדר הדין הפלילי מאפשרת זכות עמידה לטעון נגד החזקת התפוסים למי שטוען לזכות בחפצים אלו.

מהמקובץ עולה כי לשם בחינת ההצדקה להמשך החזקת התפוסים יש לברר אם קיים מקור סמכות לעצם התפיסה, ולאחר מכן לברר אם מתקיימת עילה להמשך התפיסה. רמת הבחינה השנייה מערבת בתוכה את השיקולים שנוגעים לרמת החשד הסביר, התקדמות החקירה והצפי לסיומה, ועוד כיו"ב, ובכל אל מול זכות הקניין של מי שטוען לזכות, משעודנו נהנה מחזקת החפות.

מן הכלל אל הפרט

מצויד בעקרונות אלו בחנתי את הבקשות אשר בפניי.

ראשית, עיינתי בדוח הסודי שמפרט את פעולות החקירה שבוצעו ואת תוצרי החקירה (בש"פ 6722/19 מורחן ואח' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (28.10.19); בש"פ 5605/21 שתיווי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (9.9.2021)), וכן עיינתי בחלק מחומרי החקירה שנאספו אשר יש להם רלוונטיות למשיב מס' 1, ומצאתי כי מתקיים חשד סביר בעוצמה לא מבוטלת אשר קושר את המשיב לעבירות המיוחסות לו על פי החשד.

בהינתן היקף החשד שנלמד מחומר החקירה שנאסף עד כה, ושעה שקיים מקור תפיסה חוקי לתפוסים המפורטים בבקשה, ולאור כך שעוד מתקיימת הצדקה להמשך התפיסה, אשר בשלב זה לא ניתן להלום אותה ב"חלופת תפיסה", יש לקבל את בקשת המבקשת להארכת הצו לתקופה בת 180 ימים מיום סיום התפיסה כדין לגבי כל אחד מן התפוסים.

אבהיר כי לצורך החלטה זו, התייחסתי בזהירות לעמדת המשיבים מס' 1, אשר במקרה דנן הם בעלי אינטרס בהארכת צו, בשים לב להליכי פשיטת הרגל שמתנהלים נגד המשיב מס' 1, ואשר עליהם אעמוד להלן. מכל מקום, מצאתי כי הבקשה מוצדקת לגופה.

מעמדו של הנאמן

ניתן היה לסיים את הדיון בבקשה להארכת צו ההחזקה של התפוסים, אולם במקרה ייחודי זה הוגשה בקשת המשיב מס' 2 להימנע מכך, כאשר טענתו העיקרית היא, כפי שנאמר לעיל, שנכסי המשיב מס' 2 הוקנו לו בהליך פשיטת הרגל, ולכן לא ניתן להטיל עליהם צווים במסגרת ההליך הפלילי. מובן כי המשיב מס' 2 טען בפניי כי הוא בגדר טוען לזכות בחפץ כפי הגדרת הדבר במסגרת הנורמטיבית שקבעתי (אמנם התייחסותו הייתה שונה, אבל ברוח הדברים זוהי טענתו).

באשר למעמדו של הנאמן, המשיב מס' 2, בהליך שלפניי תיתכנה שתי עמדות קוטביות:

האחת, שלפיה נכסי המשיב מס' 1 הוקנו לו, קניינית, ולכן הצו שהורה על תפיסת החפצים, ובעיקר נכסי המקרקעין, הוא בטל מעיקרו ובוודאי שאין מקום להורות על הארכתו, משאין המדינה יכולה לתפוס מה שאינו שייך למשיב מס' 1.

השנייה, שלפיה המשיב מס' 2 אינו בעל זכות עמידה בהליך אשר מתנהל בפניי שעה שאינו בעל זכות בחפץ או ברכוש, ושעה שאין בידיו זכות קניינית או מעין קניינית או זכות מוכרעת אחרת, בשונה ממקרים שנדונו בפסיקה.

להשקפתי, הדרך הנכונה ללכת בה, **במסגרת הנורמטיבית שעוסקת בצו זמני להחזקת תפוסים טרם הגשת כתב אישום**, היא דרך ביניים שלפיה הנאמן הוא בגדר טוען לזכות בחפץ, לפי הוראת סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי. לטעמי, ובשונה מהליכים שנדונו בפסיקה, ועליהם עמדתי לעיל, בין אם לאחר הגשת כתב אישום ובין אם במסגרת החילוט הסופי, לאור הוראות החוק הרלוונטיות שם, אין צורך בהוכחת טענה קניינית לגבי אדם שטוען לזכות בחפץ בשלב דיוני זה, ודי להראות את זיקתו לזכות בחפץ. מובן כי ככל שהזכות חזקה יותר תיטה הכף לטענותיו, ובהתאם לאיזון הנדרש, אולם אין הוא נדרש להוכחה קניינית.

תימוכין לגישה המרחיבה של המושג "טוען לזכות בחפץ" ושאינו מחייב טענה קניינית, ניתן לראות בפסיקה של בית המשפט העליון מהעת האחרונה שצינה את הדברים הבאים אגב דיון בסוגיית השבת רכב מבלי לקבוע זהות בעליו:

"...הליך בעניין החזקתו של תפוס או שחרורו בשלב הזמני אינו ההליך המתאים לבירור הזכויות הקנייניות בתפוס (בש"פ 7715/97 חג'ג' נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 14, 17 (1998) (להלן: עניין חג'ג')). לפיכך, אין בכך שהודעת הערר אינה כוללת טענות לעניין זכותו הקניינית של העורר ברכב כדי לשנות מעובדת היותו טוען לזכות ברכב ובעל זכות עמידה. בקשת המשיבה למחיקת הערר על הסף נדחת אפוא" (בש"פ 8331/21 **עלי אבו שלבק נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (16.01.2022)).

אכן, המשיב 2 עומד על כך שזכויות הנאשם מס' 1 הוקנו לו בנכסיו משהוכרז פושט רגל, והדגיש כי המצב המשפטי אינו ברור בהקשר זה, אולם בעיניי משמעות הקניית הנכסים עליה עמד היא שניטל כוחו של החייב לעשות בנכסיו כרצונו. צו חילוט זמני על נכסים או צו שמונע דיספוזיציה על חלקות המקרקעין אינו בגדר כך, משאין המשיב מס' 1 עושה בנכסיו כרצונו, אלא הייתה זו המדינה שביקשה לשים את ידה על נכסים אלו מכוח הסמכות הנתונה לה בחוק. ניתן לומר גם כי אין מדובר במקרה שבו החייב נתבע בנוגע לנכסים, כיוון שלא מדבר בתביעת נכסים אלא, כאמור, בסמכות של גורמי אכיפת החוק לתפוס רכוש ונכסים.

יש לזכור כי הנאמן פועל בהליך פשיטת הרגל כידו הארוכה של בית המשפט, ואינו יכול לעשות בנכסים שהוקנו לו כרצונו, אלא אך ורק במסגרת תפקידו כנאמן, ולצורך כינוס הנכסים של החייב, ומילוי תפקידו, והכל באישור בית המשפט, כפי שקרה במקרה דנן. בעניין זה אציין כי אילו טענתו של המשיב מס' 2 שלפיה המדינה נעדרת סמכות לתפוס

את נכסי המשיב מס' 1 לאור הקניית נכסים אלו אליו, הרי שבית המשפט המחוזי בהליך הפש"ר, שמכוחו פועל הנאמן כאמור, לא היה נדרש להפנותו להליך הפלילי, אלא היה קובע בעצמו כי ההליך בטל מעיקרו משאין המשיב מס' 1 מחזיק בנכסים כלל. זאת אף זאת, בית המשפט המחוזי בהחלטתו מיום 12.6.2022 הפנה את המשיב מס' 2 לטעון במסגרת ההליך הפלילי להיותו טוען לזכות ברכוש, ומשמעות הדבר כי עליו לעמוד בנטל השכנוע שיש לו זכות עמידה וכי עמדתו תביא להסגת צו התפיסה.

אין מדובר במקרה בו החייב פעל בנכסיו ללא רשות ומעשיו בנכסיו נבחנים במסגרת אזרחית שעוסקת בנכסים עצמם, אלא בשאלת זכותה של המדינה לתפוס נכסים, אגב חקירה בחשדות חמורים, בהתבסס על מקורות חוקיים לתפיסה. על אף העובדה שהדברים נאמרו לגבי סמכות החילוט שבפקודת הסמים המסוכנים, כוחם הרעיוני יפה גם לענייננו, כדלקמן:

"... אין מדובר בהתדיינות אזרחית בין נושים ובעלי זכויות בנכס אלא בשאלה זכותו של מי תגבור - זכותו של בעל זכות קניינית ברכוש, או זכותה של המדינה בתפקידה כריבון, כשלטון. שיקול הדעת השיפוטי המופעל בסוגיית החילוט בהליך הפלילי, שונה על כן מזה המופעל בהליך אזרחי שעניינו סוגיית הקדימות בין נושים. עיקרו של שוני זה יסודו בכך שבעוד ההכרעה בין נושים אינה אלא עניין אזרחי בטוהרו, בהחלטה בנושא החילוט מודרך בית המשפט בין היתר גם בשיקולים שבאינטרס הציבורי ובהשגת מטרותיו של ההליך הפלילי..." (בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** [פורסם בנבו] (31.10.2007))

וזאת יש לומר, הנכסים שגלביהם התקיים הדיון נותרו רשומים על שמו של המשיב מס' 1, אולם עם איסור דיספוזיציה; הליך פשיטת הרגל הוא הליך ארוך וגם דינמי ולא ברור מה יוליד יום; יתכן כי חלק מנכסיו של המשיב מס' 1 יכסו את חובותיו, ויתכן שלא (ולגבי כך לא התקבל מענה מצד המשיב מס' 2); ותיתכנה התרחשויות אחרות. המדינה שמנהלת חקירה נגד המשיב מס' 1, ולאור סמכותה, צריכה לקבל לידיה את האפשרות לעשות כן, ולא יתכן כי כל כינוס נכסים של חייב ימנע ממנה זאת. בעניין זה צריך לומר כי מובן שקביעה מעין זו יכולה להביא לשימוש לרעה בהליך פשיטת הרגל בכדי לסכל את כוחה של המדינה, שכמובן אינה פועלת בתיאום עם החייב.

ועדיין, נכון להטות קשב לטענותיו של נאמן בהליך פשיטת רגל ולהעניק לו זכות עמידה, ואולי במקרים מסוימים, ובהתאם לחשדות, עוצמתן, התפתחות החקירה ובעיקר שווי הנכסים התפוסים לצורכי חילוט עתידי לעומת העבירות, יהיה זה נכון להסיג את צו התפיסה מפני טענותיו. ברם במקרה דנן לא סברתי כי זהו האיזון הנכון. אני סבור כי ככל

שתתקדם החקירה יתבהר "השווי" של העבירות הרלוונטיות למשיב מס' 1, ובהחלט שכך אם יוגש כתב אישום. או אז, לא מן הנמנע שבית המשפט יורה על הסרת חלק מהתפוסים, כאשר המשמעות תהיה שהם יהיו לרשות הנאמן במסגרת הליך פשיטת הרגל.

למותר לציין גם, כפי שנטען בפניי, כי מבדיקה בסיסית של נכסי המקרקעין עולה כי ישנן חלקות שמופיעות תחת שמו של המשיב מס' 1 אשר לא נכללו בצו, ואין בקשה להכלילם כעת, ונדמה כי המשיב מס' 2 יכול לפעול למימושם.

סוף דבר

לאור כלל האמור לעיל, אני מקבל את בקשת המבקשת ומורה על הארכת החזקת כלל התפוסים לתקופה נוספת בת 180 ימים, מיום סיום התקופה הקודמת כדין, ודוחה את בקשת המשיב מס' 2.

זכות ערר כחוק.

המזכירות תעביר החלטה זו לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, כ"ד אלול תשפ"ב, 20 ספטמבר 2022, בהעדר
הצדדים.